

Handlingsplan för en skola fri från ANDT - alkohol, narkotika, dopning och tobak

Innehåll

Skolan ska verka för drogfrihet	3
Mål	3
Syfte	3
Förhållningssätt	4
Förebygga	4
Skolans roll	4
Elevhälsans roll	4
Upptäcka	4
Varningstecken	4
Åtgärda	5
Skolans hantering	5
Vid misstanke om försäljning av ANDTS	5
Anmälan till socialtjänsten	5
Tobaksanvändning	6
Elevhälsans insatser	6
Ytterligare åtgärder	6
Disciplinära åtgärder	6
Vid misstanke om brott	6
Öppning av elevskåp	6
Väskor	6
Sammanfattning arbetsgång vid misstanke om användande av ANDTS	6
Tips och länkar för det förebyggande arbetet	7

Skolan ska verka för drogfrihet

Skolans personal har ett viktigt uppdrag att verka för drogfrihet bland våra elever. Det gör skolans personal genom att främja en hälsosam livsstil. För att motverka att elever använder ANDT (alkohol, narkotika, dopning och tobak) behöver skolans personal ha relevant kunskap inom ämnet. Därför har Barn- och utbildningsförvaltningen i Falu kommun tagit fram en handlingsplan för en ANDT fri skola. Handlingsplanen har utgångspunkt i omtanke kombinerat med tydliga regler som ett övergripande verktyg för skolans personal att arbeta förebyggande och hantera ärenden som är kopplade till ANDT.

Det förebyggande arbetet inriktas mot att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer. De viktigaste skyddsfaktorerna är att lyckas i skolan och att ha en restriktiv syn till användandet av ANDT. Skolans personal ska förmedla kunskaper om ANDT till eleverna, hur det påverkar kroppen och hjärnan samt vilka risker det medför.

För att hantera ärenden kring ANDT, behövs kunskap om hur man kan upptäcka användning av och hur man kan agera vid händelse av eller misstanke om bruk och försäljning av ANDT.

Skolans personal har inte till uppgift att diagnostisera missbruk, utan vi ska reagera om vi känner oro för våra elever och då meddela vårdnadshavare och socialtjänsten.

Faluns grundskolor och särskola ska alltid kunna erbjuda elever och personal en trygg och säker arbetsmiljö. Våra skolor ska därför vara helt fria från ANDT. Inte heller får elever, personal eller andra som är drogpåverkade vistas i skolan.

Mål

- Att Falu kommuns skolor är fria från alkohol, narkotika, doping och tobak.
- Att arbeta förebyggande för att elever inte ska börja använda alkohol, narkotika, dopning eller tobak.
- Att motverka och agera vid misstanke om bruk eller försäljning av alkohol, narkotika, dopning eller tobak på skolans område.
- Att öka andelen elever med en restriktiv attityd till att prova alkohol, narkotika, dopning eller tobak.
- Att all personal i skolan vet hur man agerar vid misstanke eller upptäckt av alkohol, narkotika, dopning eller tobak samt reagera och agera aktivt.

Syfte

Handlingsplanen syftar till att vara ett stöd för skolan i arbetet att förebygga, upptäcka och ingripa vid alla former av ANDT. Elevhälsan har en viktig roll i det arbetet.

Förhållningssätt

Det är Nolltolerans mot ANDT under skoltid och inom skolans område samt vid aktiviteter anordnade av skolan.

Alla som arbetar i verksamheter som berör barn och unga har skyldighet att anmäla till socialtjänsten, enligt Socialtjänstlagen (SoL 14 kap 1§) om de misstänker eller får kännedom om att ett barn far illa. Anmälningssplikten förutsätter inte att det klarlagt att socialtjänsten behöver ingripa.

Förebygga

I skolans hälsofrämjande arbete är det förebyggande arbetet för drogfrihet bland elever en viktig del. Skolans personal ska medvetet arbeta för att stärka frisk- och skyddsfaktorer och minska riskfaktorer för eleverna. De viktigaste riskfaktorerna är att lyckas i skolan och ha en restriktiv inställning till användandet av ANDT.

Skolans roll

Skolan arbetar förebyggande genom

- Att elever som behöver får stöd i undervisningen och lärandemiljön för att nå kunskapsmålen
- Att skolans personal följer skolans rutin för att främja skolnärvaro
- Att all skolpersonal gör ett tydligt ställningstagande för en tobaksfri skoltid
- Att det finns ett gott samarbete mellan skolans personal, vårdnadshavare och elev
- Att det finns samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och ungdomsstödjare, social insatsgruppen, SIG.
- Att skolans personal har kunskaper och informerar om ANDT

Elevhälsans roll

Elevhälsan spelar en viktig roll för att upptäcka och förebygga eventuellt missbruk hos elever. Den lokala elevhälsan kan bidra i undervisningen genom samtal om risker, hur ANDT påverkar kroppen och hjärnan och hur man kan stå emot grupstryck och hur grupstryck kan uppkomma.

Upptäcka

Att tidigt upptäcka användning av ANDT ger förutsättningar att förhindra en fortsatt ogynnsam utveckling som kan leda till framtida beroende. Det kan vara svårt att upptäcka att någon använder droger och det krävs mod att våga se och agera.

Misstänker du användande av ANDT bland elever eller personal ska du informera rektor omgående. Samråd sker med den lokala elevhälsan som pratar med eleven och tar kontakt vårdnadshavaren.

Varningstecken

Tecken på att en person använder droger kan vara förändringar i beteende, socialt samspel eller psykiska och fysiska förändringar.

Varningstecken kan vara:

- Ökad frånvaro eller förändrat frånvaromönster
- Förändrade arbetsprestationer och koncentration
- Tobaksrökning
- Irritation, ojämnt humör, håller sig undan, oförklarlig trötthet, rastlöshet, passivitet
- Förändrat umgänge, avsluta tidigare kamratkontakter till förmån för nya
- Förändrad relation och intresse för skolan, fritidsaktiviteter, föräldrar och syskon
- Liberal attityd till droger (klädstil, musik, språk)
- Innehav av rullpapper, tabletkrossare
- Finns i sammanhang där stölder, våld, hot förekommer

- Fysiska tecken som röda ögonvitor, förstorade eller förminskade pupiller

Oavsett om tecknen tyder på droganvändning eller inte så behöver situationen uppmärksammas så att eleven får stöd.

Vi som arbetar med ungdomar behöver våga ta kontakt och visa att vi bryr oss.

Åtgärda

Skolans hantering

Om du känner oro för eller har misstanke om att en elev använder, köper eller säljer ANDT kontaktas rektor eller någon i elevhälsan. Elevhälsan och elevens lärare pratar sedan tillsammans med eleven och kontaktar elevens vårdnadshavare.

Känner du fortsatt oro ska en orosanmälan göras till socialtjänsten.

Uppföljning är viktigt och avstämningar med vårdnadshavaren bör göras med täta intervall för att säkra att elevens situation förbättras. Finns samverkan med andra myndigheter och verksamheter följer elevhälsan upp tillsammans med dem.

Vid misstanke om försäljning av ANDT

Misstanke om försäljning av ANDT ska alltid anmälas till polisen oavsett om eleven är myndig eller inte. Gäller misstanken en specifik elev ska även en orosanmälan göras till socialtjänsten. Polisanmälan görs av rektor eller av den som rektor utser.

Narkotikahund

För att förebygga användning av ANDT och säkerställa en narkotikafri arbetsmiljö har Falu kommun beslutat att användning av narkotikahund får ske i skolans lokaler. Om sökning sker görs det under tider då elever inte vistas i skolan och alltid på skolledningens initiativ. I det fall narkotikahund markerar vid ett skåp har polisen, efter beslut om att inleda förundersökning och husrannsakan, rätt att öppna skåpet utan att eleven informeras i förväg.

Anmälan till socialtjänsten

Om det finns oro för eller vetskap om att en elev använder, köper eller säljer droger ska det anmälas till socialtjänsten. All skolpersonal har anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen.

[Till dig som är skyldig att anmäla oro för barn - Information för dig som är anmälningsskyldig enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen](#)

Det kan vara svårt att avgöra om situationen är sådan att en anmälan behöver göras eller om man ska vänta. Men det är inte anmälarens, utan socialtjänstens sak att utreda och avgöra allvaret i elevens situation.

Känner du som skolpersonal tvekan eller osäkerhet för hur och om du ska göra en anmälan, ta kontakt med rektor eller den lokala elevhälsan. Det går också att kontakta socialtjänsten direkt och beskriva situationen utan att uppge namn på personen det gäller. Ring kontaktcenter 023-830 00 och be att få bli kopplad till [Mottagningen för barn och familj](#). Beskriv din oro så konkret du kan, ge exempel och beskriv situationen.

En orosanmälan skickas alltid till socialtjänsten per post.

Tobaksanvändning

Om en elev använder tobak på skoltid ska skolans personal

- Informera eleven om att det inte är tillåtet med tobaksbruk på skolans område och uppmana eleven att avbryta
- Kontakta vårdnadshavaren
- Informera om att det finns stöd att få för att sluta med tobak
- Skolsköterskan kan ge tips om tobaksavvänjning.

Elevhälsans insatser

Elevhälsan kan erbjuda psykosocialt stöd i form av samtal, till exempel motivationssamtal.

Elevhälsan kan också informera om organisationer som jobbar med ANDT frågor.

Ytterligare åtgärder

Disciplinära åtgärder

Rektor eller lärare kan med stöd av Skollagen (2010:800), 5 kap. 6–13§§ besluta om disciplinära åtgärder för att säkra övriga elevers trygghet och studiero.

I vissa fall kan rektor besluta om att stänga av en elev 5 kap. 14–16§§ skollagen.

Vid misstanke om brott

Om skolan misstänker narkotikabrott som till exempel att otillåtna föremål eller substanser förvaras i elevskåpen har skolan rätt att söka igenom skolans lokaler, se punkten öppning av elevskåp.

Skolan kan också, utan att vidta egna åtgärder, vidarebefordra informationen till Polismyndigheten och avvakta eventuella brottsutredande åtgärder från polisens sida.

Öppning av elevskåp

Elevskåpen är skolans egendom och eleverna har tillgång till skåpen under förutsättning att de följer skolans regler om hur de ska användas. Skolan har en allmän befogenhet att kontrollera att skåpen används på det sätt som är avsikten.

Skolledningen har rätt att öppna och visitera skåpen utan att det anses vara en husrannsakan.

I första hand bör eleven ges möjlighet att själv öppna skåpet i närvaro av två företrädare från skolan. Om skolledningen öppnar ett skåp bör eleven vara med.

Elev och vårdnadshavare ska informeras om åtgärden vilken också ska dokumenteras skriftligt.

Väskor

En väska är elevens personliga egendom och får inte genomsökas. Uppkommer behov av det ska polis tillkallas.

Sammanfattning av arbetsgång vid misstanke om användande av ANDT

- Meddela rektor
- Elevhälsan och lärare pratar med eleven
- Elevens vårdnadshavare kontaktas och informeras
- Vid behov görs en orosanmälan till socialtjänsten
- Vid misstanke om pågående brott kontaktas polisen
- Är en elev påtagligt påverkad, ring efter ambulans

Tips på länkar för det förebyggande arbetet

- Skolverket:
[Skolledning och rektors arbete med ANDT\(S\) - Skolverket](#)
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) fakta om droger:
<https://www.can.se/>
- Drugsmart:
[Drugsmart](#)
- ANDTS på schemat:
[ANDT på schemat – Metodmaterial för lärare i årskurs 6-9 \(drugsmart.com\)](#)
- CAN drogvanundersökning bland skolelever:
[CAN:s nationella skolundersökning](#)
- Folkhälsomyndigheten:
[Skolan - spelprevention.se \(folkalsomyndigheten.se\)](#)
- Länsstyrelsen Dalarna:
[Spel om pengar | Länsstyrelsen Dalarna \(lansstyrelsen.se\)](#)
- Prata om spelande:
[Prata om spel | Verktyg, övningar och kunskapsbank för arbete med spel om pengar i skolan](#)
- UMO:
[UMO](#)